

TOETSINGSADVIES OVER HET MILIEU-EFFECTRAPPORT
AFVALSTORTPLAATS 'DE DOLTEN'

130-104

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Toetsingsadvies

Toetsingsadvies over het Milieu-effectrapport afvalstortplaats "De Dolten" /
Commissie voor de milieu-effectrapportage. Utrecht : Commissie voor de milieu-
effectrapportage

ISBN 90-71887-93-6

SISO 614.62 UDC [504.064.2:628.472] (492.71)

Trefw.: milieu-effectrapportage; Friesland / vuilstortplaatsen ; Friesland.

commissie voor de milieu-effectrapportage

Aan Gedeputeerde Staten van Friesland
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

uw kenmerk

WM 88/31.114

onderwerp

M.e.r. Afvalstortplaats
"De Dolten"

uw brief

9 mei 1988

ons kenmerk

U 566-88/He/ao/130-103

utrecht,

26 augustus 1988

Met bovengenoemde brief verzocht Uw College de Commissie voor de milieu-effectrapportage advies uit te brengen over het milieu-effectrapport (MER) "Afvalstortplaats de Dolten".

Hierbij bied ik U het advies van de Commissie aan, overeenkomstig artikel 41 z van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm). Het advies is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de daartoe ingestelde werkgroep van de Commissie onder voorzitterschap van ondergetekende. Het omvat de toetsing in hoofdlijnen van het MER, aan de hand van hetgeen de Wabm en de op 13 augustus 1987 vastgestelde richtlijnen voorschrijven omtrent de inhoud van het MER.

De Commissie heeft er met waardering kennis van genomen dat de initiatiefnemer, in overleg met Uw College, alsnog ertoe is overgegaan zijn vergunningaanvragen op het -wat het aspect bodem en grondwater betreft- meest milieuvriendelijke alternatief te baseren. Deze stap werd genomen mede naar aanleiding van informele contacten tussen Uw Gedeputeerde voor Milieuzaken en het secretariaat van de Commissie. Daarbij kwam de overweging naar voren dat aan de oorspronkelijk voorgenomen activiteit grotere risico's op het gebied van bodem en grondwater kunnen zijn verbonden dan het de initiatiefnemer aanvankelijk voorkwam.

Niettemin staande deze opstelling van de initiatiefnemer, moet de Commissie bij de toetsing tot de conclusie komen dat het MER, zoals het thans is aangeboden, toch nog onvoldoende concrete informatie biedt over de (uiteindelijk) voorgenomen activiteit -en de milieugevolgen daarvan- om te kunnen komen tot een verantwoorde besluitvorming op uitvoerings-niveau. Om dat te kunnen doen, zouden nadere gegevens moeten worden verstrekt over (de milieu-effecten van) het stortplan, de zuivering van het percolaat, het al dan niet recirculeren van het percolaat, het regime voor bedrijfsvoering, beheer en controle, de overslagvoorziening, eventuele compartimentering per afvalcategorie en de landschappelijke inpassing.

In een aantal gevallen kan deze nadere informatie worden verkregen door de desbetreffende, in het MER en de vergunningaanvragen als mogelijk nog te nemen aangeduide beslissingen, reeds nu van hun hypothetisch karakter te ontdoen. Te denken valt bijvoorbeeld aan de zuivering van het percolaat en de landschappelijke inpassing.

Wat een aantal andere punten betreft gaat het niet zozeer om een in concreetheid tekort schietende uitwerking, maar om niet toereikend onderbouwde gevolgtrekkingen of belangrijke leemten in kennis waarin niet op redelijke termijn kan worden voorzien. Het gaat hier onder meer om de beschouwingen omtrent het optreden van kwel- en inzijgingssituaties. De Commissie is zich ervan bewust dat aanvulling van het MER op deze punten bij gebrek aan gegevens thans niet mogelijk is en dat er dus onzekerheden overblijven. Daarmee ware bij de besluitvorming rekening te houden.

De Commissie beveelt met nadruk aan dat, alvorens tot besluitvorming wordt overgegaan, tenminste nog het volgende wordt verricht:

- * completering van de beschrijving van de voorgenomen activiteit
- * uitwerking van het meest milieuvriendelijk alternatief, waarbij niet alleen aandacht wordt besteed aan de voorzieningen die gerelateerd zijn aan bodem en grondwater, maar ook aan die met betrekking tot de andere relevante milieu-aspecten
- * vergelijking in klare taal van de milieu-effecten van de voorgenomen activiteit met die van het meest milieuvriendelijke alternatief
- * expliciete verantwoording van eventuele keuzen voor uitvoerings-modaliteiten beneden het niveau van het meest milieuvriendelijke alternatief.

De Commissie is voorts van mening dat alternatieven met betrekking tot de locatiekeuze buiten beschouwing kunnen en zelfs moeten blijven, omdat het hier immers reeds genomen besluiten in de zin van de Wabm betreft. Besluiten overigens die thans niet meer zonder een daarop gerichte m.e.r. tot stand zouden kunnen komen, en waarbij men zich achteraf kan afvragen of zij wel gebaseerd zijn geweest op een toereikend inzicht in alle relevante milieu-aspecten. Ditzelfde geldt mutatis mutandis voor technische- en beleidsalternatieven ten aanzien van de Friese afvalstoffen-problematiek in algemene zin.

Een alsnog correcte en volledige uitwerking van het alternatief waarmee (nog juist) wordt voldaan aan de Richtlijn Gecontroleerd Storten komt de Commissie in dit stadium minder belangrijk voor, omdat dit alternatief niet meer aan de orde is.

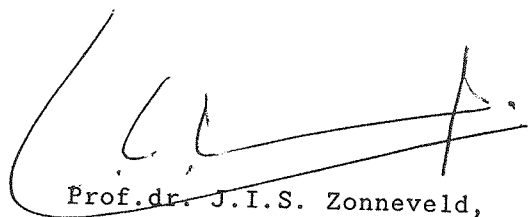
De ernstige kritiek op het MER, die de Commissie in haar advies naar voren brengt en die naar haar oordeel zou moeten leiden tot nadere uitwerkingen, doet niet af aan de erkenning dat het niet op redelijk korte termijn op de onderhavige locatie realiseren van een stortplaats voor afval-residuen, kan leiden tot grote milieu-problemen in de provincie Friesland. Maar juist vanwege deze klemmende situatie, die het onmogelijk maakt om eerst kader-stellende besluiten te nemen omtrent het afvalstoffenbeleid en om alsnog andere locaties in overweging te nemen, acht de Commissie het geboden om ten aanzien van de beschrijving van op de Dolten te ondernemen activiteiten en de effecten daarvan, alsook ten aanzien van de besluitvorming daaromtrent, de uiterste zorgvuldigheid te betrachten.

De Commissie gaat er van uit dat, in dezelfde constructieve geest als waarin reeds eerder de afdichtingsvoorzieningen aan nadere overweging zijn onderworpen, de door haar aanbevolen uitwerking aanleiding kan zijn om een aantal in de vergunning-aanvragen reeds concreet uitgewerkte elementen van de voorgenomen activiteit opnieuw te bezien. De Commissie denkt daarbij bijvoorbeeld aan de personeelsbezetting en aan de landschappelijke inpassing.

De Commissie heeft in haar advies voorts een aantal opmerkingen gemaakt die naar haar oordeel bij de besluitvorming, met name over de bij de onderscheiden vergunningen te stellen voorwaarden, zouden moeten worden betrokken. Enkele van die opmerkingen hebben betrekking op hetgeen naar voren is gebracht gedurende de inspraakperiode. Daarbij vraagt de Commissie bijzondere aandacht voor de grote zorg van de omwonenden dat, al dan niet illegaal, op de stortplaats afvalstoffen zouden worden geborgen die nu en in de toekomst de gezondheid en het welzijn zouden kunnen schaden. De Commissie heeft geconstateerd dat er bijzondere waarde aan zou worden gehecht wanneer de stortplaats permanent toegankelijk zou zijn voor onaangekondigde controle door één of enkele vanwege de gemeenschap aan te wijzen publieksvertegenwoordigers. De Commissie is van mening dat een dergelijke gang van zaken, los van zijn sociale merites, mogelijk ook een zekere inhoudelijke bijdrage zou kunnen leveren aan de contrôle op de stortplaats. Deze bijdrage dient door de overheid echter niet te worden opgevat als bijdrage aan haar eigen contrôletaak. Die taak blijft in volle omvang voor haar volledige verantwoordelijkheid.

Zo Uw College dat wenst is de Commissie bereid om, ingeval mocht worden besloten tot het doen uitvoeren van de in het advies aanbevolen nadere uitwerking, te zijner tijd advies uit te brengen over de juistheid en volledigheid van die uitwerking.

De Commissie zal graag vernemen welk gebruik U zult maken van haar advies.

Prof.dr. J.I.S. Zonneveld,
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Afvalstortplaats 'De Dolten'.

TOETSINGSADVIES OVER HET MILIEU-EFFECTRAPPORT
AFVALSTORTPLAATS 'DE DOLTEN'

Advies op grond van artikel 41z, eerste en tweede lid van de
Wet algemene bepalingen milieuhygiëne over de inhoud van het
milieu-effectrapport Afvalstortplaats 'DE DOLTEN'.

Uitgebracht aan het College van Gedeputeerde Staten van Fries-
land.

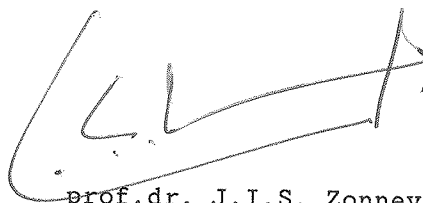
De werkgroep m.e.r. Afvalstortplaats 'De Dolten'

de secretaris,

G.F.W. Herngreen

de voorzitter,

prof.dr. J.I.S. Zonneveld

Utrecht, 26 augustus 1988

INHOUDSOPGAVE

	pagina
1. INLEIDING	1
2. SAMENVATTING	3
3. TOETSING VAN HET MER IN HOOFDLIJNEN	6
3.1 Vorm en presentatie, samenvatting	6
3.1.1 Vorm en presentatie	6
3.1.2 De samenvatting van het MER	6
3.2 Probleemstelling en doel	8
3.2.1 Probleemstelling	8
3.2.2 Doel	9
3.3 Beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven	10
3.3.1 De volledigheid van de informatie	10
3.3.2 Het inrichtingsalternatief volgens de RGS	11
3.3.3 Het meest milieuvriendelijke alternatief	12
3.4 Genomen en te nemen besluiten	13
3.5 Bestaande toestand van het milieu	14
3.6 Mogelijke gevolgen voor het milieu	15
3.7 Vergelijking van de effecten van de in beschouwing genomen alternatieven	17
3.8 Leemten in kennis	18

BIJLAGEN

1. Kennisgeving in de Staatscourant nr. 108, woensdag 8 juni 1988.
2. Brief van Gedeputeerde Staten van Friesland van 9 mei 1988 met verzoek om advies.
3. Samenstelling van de werkgroep van de Commissie.
4. Lijst van inspraakreacties.
5. Aanwijzingen voor infiltratie-situaties of voor een afwisseling van infiltratie en kwel, voorzover niet reeds in het MER besproken.

1. INLEIDING

Ten behoeve van de voorgenomen aanleg en exploitatie van de afvalstortplaats "De Dolten" (gemeente Skarsterlân) heeft de initiatiefnemer, het Openbaar Lichaam Afvalverwerking Friesland (OLAF), onder meer vergunningen nodig op grond van de Afvalstoffenwet en op grond van de Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren. Bevoegd gezag bij de besluitvorming over deze vergunningen zijn Gedeputeerde Staten van de Provincie Friesland. Gelet op de aard en de omvang van de voorgenomen activiteit dient ingevolge de Wet Algemene Bepalingen Milieuhygiëne (Wabm), met het oog op de besluitvorming over deze vergunningen, milieu-effectrapportage (m.e.r.) plaats te vinden. In het kader van de m.e.r.-procedure is door het OLAF een Milieu-effectrapport (MER) opgesteld. Dit MER is door het bevoegd gezag bekend gemaakt op 13 juni 1988 en toegezonden aan de Commissie voor de Milieu-effectrapportage (verder te noemen "de Commissie"). Daarmee werd de Commissie in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over het MER, conform art. 41z van de Wabm. Op verzoek van het bevoegd gezag wordt dit advies uitgebracht na het verstrijken van de termijn bedoeld in art. 41z lid 1.

Het onderhavige advies betreft:

- *toetsing aan de regels voor de inhoud van een MER, zoals gesteld in art. 41j en 41k van de Wabm
- *toetsing aan de richtlijnen voor het MER, zoals vastgesteld door het bevoegd gezag
- *signaleren van eventuele onjuistheden in het MER (Wabm, art. 41w, tweede lid).

Dit toetsingsadvies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage. Deze werkgroep heeft vrijwel dezelfde samenstelling als die welke op 14 juli 1987 een advies uitbracht voor richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport. De samenstelling van de werkgroep is vermeld in bijlage 3. De werkgroep treedt op namens de de Commissie. De werkgroep vergaderde op 13 juli en 3, 15 en 23 augustus 1988. In de laatste vergadering werd het onderhavige advies vastgesteld. Op 22 augustus 1988 wisselden voorzitter en secretaris van gedachten met het bevoegd gezag. De gedachtenwisseling vond plaats aan de hand van een concept van het advies.

Conform artikel 41z, tweede lid van de Wabm heeft de Commissie alle via het bevoegd gezag ontvangen bezwaarschriften, commentaren, adviezen, verslagen en opmerkingen in beschouwing genomen en, voorzover zij betrekking hebben op het onderwerp van dit advies, bij de opstelling daarvan betrokken. Voor een lijst van deze reacties wordt verwezen naar bijlage 4. Wanneer het specifieke punten betreft, wordt in de tekst door middel van een voetnoot naar de desbetreffende reactie(s) verwezen.

De toetsing in hoofdlijnen is te vinden in de hoofdstukken 3 en volgende van dit advies; daarbij is de volgorde aangehouden van de onderwer-

pen, die volgens artikel 41j van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne tenminste aan de orde moeten komen in een MER. Bij het begin van elk hoofdstuk wordt de tekst van de overeenkomstige passage in dit wetsartikel onderstreept aangegeven.

2. SAMENVATTING

Naar het oordeel van de Commissie biedt het MER zoals het thans voorligt, onvoldoende concrete informatie over de voorgenomen activiteit en de milieugevolgen van die activiteit om er een verantwoorde besluitvorming op het uitvoerings-niveau dat thans aan de orde is op te kunnen baseren. Ook de bij de vergunningaanvraag overgelegde informatie zou, als deze informatie zou worden beschouwd als aanvullend op het MER, niet in deze tekortkoming voorzien.

In ieder geval zouden nadere gegevens moeten worden verstrekt over (de milieu-effecten van):

- * het stortplan
- * de zuivering van het percolaat
- * de (uitgangspunten m.b.t.) de bovenafdichtings-voorzieningen
- * het regime voor bedrijfsvoering, beheer en contrôle
- * de overslagvoorziening
- * eventuele compartimentering per afvalcategorie
- * de landschappelijke inpassing,

een en ander bij voorkeur voor de verschillende in beschouwing genomen alternatieven, maar in ieder geval voor de voorgenomen activiteit en het meest milieuvriendelijke alternatief.

In een aantal gevallen kan deze informatie worden gegeven door in het MER en de vergunningaanvragen als mogelijk nog te nemen aangeduide beslissingen, reeds nu van hun hypothetisch karakter te ontdoen. In andere gevallen is naar het oordeel van de Commissie bovendien nadere uitwerking noodzakelijk.

Wat een aantal andere punten betreft gaat het niet zozeer om een in de mate van concreetheid tekort schietende uitwerking, maar om al te eenzijdige gevolgtrekkingen of belangrijke leemten in kennis waarin niet op redelijke termijn kan worden voorzien. Dit betreft bijvoorbeeld:

- * beschouwingen omtrent het optreden van kwel- en inzijingssituaties
- * beschouwingen omtrent de landschappelijke en ecologische aspecten.

Met de onzekerheden die hiermee samenhangen ware bij de besluitvorming rekening te houden.

Wat betreft de mogelijke omvang en samenstelling van de afvalstroom is de Commissie van oordeel dat rekening zou moeten worden gehouden met

een minimum-scenario waarbij, naast succesvolle inspanningen m.b.t. scheiding en hergebruik, de verbrandingscapaciteit sterk zou worden uitgebreid, waardoor de totale omvang van de te storten reststroom zou verminderen, en het aandeel daarin van verbrandingslak zou toenemen.

De Commissie beveelt met nadruk aan dat, alvorens tot besluitvorming wordt overgegaan, tenminste nog het volgende wordt verricht:

- * completering van de beschrijving van de voorgenomen activiteit
- * uitwerking van het meest milieuvriendelijk alternatief, waarbij niet alleen aandacht wordt besteed aan de voorzieningen die gerelateerd zijn aan bodem en grondwater, maar ook aan die met betrekking tot de andere relevante milieu-aspecten
- * vergelijking in klare taal van de milieu-effecten van de voorgenomen activiteit met die van dat alternatief
- * expliciete verantwoording van eventuele keuzen voor uitvoerings-modaliteiten beneden het niveau van het meest milieuvriendelijke alternatief.

De Commissie acht het een tekortkoming dat in het MER de alternatieven niet op zodanige wijze zijn vergeleken, dat een breed publiek zich een kwalitatief oordeel kan vormen over wat het zou uitmaken als het ene dan wel het andere alternatief tot uitvoering zou komen. Dit zou alsnog moeten gebeuren.

Hierbij tekent de Commissie aan dat het haar minder belangrijk voorkomt om het alternatief waarbij (nog juist) wordt voldaan aan de Richtlijn Gecontroleerd storten (het als zodanig in het MER gepresenteerde alternatief voldoet niet aan die omschrijving), alsnog correct en volledig uit te werken en bij de vergelijking te betrekken. Dit alternatief is in het kader van de besluitvorming immers niet meer relevant.

Naar aanleiding van het in de inspraak[1] naar voren gebrachte merkt de Commissie op dat naar haar oordeel alternatieven met betrekking tot de locatiekeuze buiten beschouwing kunnen en zelfs moeten blijven. Het betreft hier immers reeds genomen besluiten in de zin van de Wabm (besluiten overigens die thans niet meer zonder een daarop gerichte m.e.r. tot stand zouden hebben kunnen komen en waarbij men zich achteraf zou kunnen afvragen of zij wel gebaseerd zijn geweest op een toereikend inzicht in alle relevante milieu-aspecten; zie ook de aanbiedingsbrief bij het richtlijnen-advies). Het gaat nu alleen om een procedure op uitwerkings-niveau op basis van een gegeven locatie, waarbij ook alleen

---

1 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr.: 1, 2, 16, 18, 19, 20, 25, 29, 30, 33, 42.

alternatieven in beschouwing kunnen worden genomen die op dát niveau relevant zijn.

Als in het kader van de onderhavige m.e.r.-procedure in beschouwing te nemen alternatieven komen evenmin in aanmerking de verschillende (technische- en beleids)opties met betrekking tot de factoren die bepalen welke de omvang en samenstelling zal zijn van de op de stortplaats te deponeren reststroom van afvalstoffen. Zij kunnen in de onderhavige m.e.r. alleen de rol vervullen van scenarios met behulp waarvan een indicatie kan worden verkregen over de mogelijke omvang en samenstelling van de genoemde reststroom.

3. TOETSING VAN HET MER IN HOOFDLIJNEN

3.1. Vorm en presentatie, samenvatting

3.1.1. Vorm en presentatie

Het MER is over het algemeen goed leesbaar en voldoende overzichtelijk, mede doordat de opstellers erin zijn geslaagd de hoofdtekst beknopt te houden. Detail-informatie is terecht in de bijlagen-band opgenomen. Wel vindt de Commissie het een tekortkoming, dat de detail-informatie gedeels is gepresenteerd in de vorm van basisdocumenten, en dat slechts in beperkte mate sprake is van een nadere uitwerking en verantwoording van hetgeen in de hoofdtekst naar voren is gebracht.

Zeer ongelukkig acht de Commissie de presentatie van de uiteindelijk voorgenomen activiteit: slechts uit de aanvulling bij de Samenvatting blijkt dat deze samenvalt met de in het MER als het meest milieuvriendelijke alternatief gepresenteerde activiteit. Ook de presentatie, in de samenvatting, van de vergelijking tussen de alternatieven en de gevolgen daarvan acht de Commissie ontoereikend (zie 3.2.2).

De tekst van het MER zelf is niet in alle gevallen even consistent met de basisdocumenten waarvan zij is afgeleid. De toonzetting ten aanzien van de mogelijke ernst van de milieu-effecten is, in het bijzonder met betrekking tot het aspect geohydrologie, hier en daar te optimistisch in verhouding tot de onderliggende gegevens en de gesignaleerde leemten in kennis. De uiteindelijke keuze voor het meest milieuvriendelijke alternatief, zoals aangegeven en summier gemotiveerd in de aanvulling op de samenvatting, komt daardoor enigszins in de lucht te hangen. Waarom, zo zal men zich licht afvragen, kiest de initiatiefnemer voor een relatief dure oplossing als de oorspronkelijk voorgenomen activiteit al zo weinig risicos met zich zou brengen als het MER suggereert? Tegen die achtergrond is de uit de inspraak[2] naar voren gekomen bezorgdheid dat uiteindelijk gekozen is voor het meest milieuvriendelijk alternatief omdat men van plan zou zijn veel kwalijker stoffen op het stort te bergen dan het MER aangeeft, weliswaar van elke grond ontbloot, maar ook begrijpelijk vanuit het gezichtspunt van verontruste omwonenden.

3.1.2. De samenvatting van het MER

Een milieu-effectrapport bevat tenminste een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het

---

2 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr.: 42.

milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven
(Wabm art. 41j, lid 1, onder h)

De samenvatting schiet op een wezenlijk punt te kort: zij geeft geen inzicht in de verschillen tussen de in beschouwing genomen alternatieven en in de daarmee samenhangende verschillen tussen de milieu-gevolgen van die alternatieven. Daardoor wordt niet duidelijk wat het uitmaakt wanneer men voor het ene of juist voor het andere alternatief kiest en lijkt het alsof de op de bladzijden S2 en S3 genoemde mogelijke gevolgen bij elk der alternatieven zeer wel en in hun volle omvang zouden kunnen optreden.

Nu uiteindelijk is gekozen voor een ander alternatief dan de oorspronkelijk voorgenomen activiteit, wreekt deze benadering zich eens te meer: de Samenvatting geeft geen enkele aanduiding van de milieu-gevolgen van dit alternatief, als onderscheiden van de oorspronkelijk voorgenomen activiteit.

De Commissie acht de passage aan het eind van de Samenvatting, waarin wordt vermeld dat het MER geen oplossingen of keuzen bevat m.b.t. de mogelijke milieu-effecten en in verband daarmee te nemen maatregelen, verwarrend. Zeker in combinatie met de opmerking in de Inleiding dat "het MER niet meer is dan een momentopname die achteraf laat zien welke mogelijke milieu-consequenties zijn verbonden aan eerdere besluiten ten aanzien van locatie en verwerkingsmethoden" doet dit onvoldoende recht aan de functie die het MER in de onderhavige (fase van de) besluitvorming zou moeten hebben.

De Commissie wil op deze functie en de mate waarin het MER haar kan vervullen, op deze plaats iets uitvoeriger ingaan. Volgens de wettelijke regeling inzake m.e.r. gaan er -als het afvalverwerking betreft- drie achtereenvolgende besluiten gepaard met m.e.r.: het afvalstoffenplan, de locatiekeuze en de afvalstoffenvergunning c.a. Elk van de drie MER-en die in deze kaders worden opgesteld dient zich specifiek te richten op (en te beperken tot) de besluiten, de alternatieven en de keuzen die op dat niveau en tijdstip van de besluitvorming aan de orde zijn.

Voor het onderhavige MER betreft dat de concrete vergunningen. De keuzen die daarbij aan de orde zijn betreffen in de eerste plaats het al of niet verlenen van de vergunningen en vervolgens de via voorschriften vast te leggen uitvoerings-aspecten, zoals werkwijzen, uitvoeringsvormen, milieu-maatregelen en dergelijke. Het MER dient inzicht te geven in de effecten van dergelijke keuzen die thans nog kunnen worden gemaakt. Als het MER werkelijk niet meer zou zijn dan een momentopname die achteraf laat zien welke de milieugevolgen zullen zijn van eerder genomen besluiten, dan zou het ten enen male ontoereikend zijn om het te gebruiken als hulpmiddel bij de besluitvorming die nu aan de orde is.

De Commissie heeft geconstateerd dat het MER toch wel meer bevat dan in de inleiding wordt gesuggereerd, en dat het daarmee ook beter aan zijn doel beantwoordt: er worden wel degelijk nú aan de orde zijnde keuzemogelijkheden uitgewerkt. Dit gebeurt echter, wellicht in samenhang met de in de zoëven gememoreerde onjuiste opvatting over de functie van het

MER, op een te smal gebied: slechts de uitvoerings-aspecten m.b.t. de grondwater-huishouding zijn voldoende uitgewerkt. Over het geheel genomen geeft het MER echter slechts een zeer gebrekkig beeld van talloze aspecten van bedrijfsvoering, vormgeving, werkwijzen en uitvoeringvormen die op dit niveau nu juist wel de milieu-effecten bepalen en onderwerp van besluitvorming zijn. De Commissie is dan ook van oordeel dat het MER tekort schiet in zijn functie om het bevoegd gezag te informeren over de milieu-effecten van het nu te nemen vergunningen-besluit. Zij schrijft dit mede toe aan de bovenaangehaalde, in de samenvatting naar voren gebrachte benaderingswijze.

De Commissie heeft geconstateerd dat de door haar gesignaleerde tekortkomingen in het MER zelf, doorwerken in de Samenvatting. De Commissie heeft echter ook moeten vaststellen dat de toon waarop in de samenvatting een aantal effecten is aangeduid, in het licht van de betreffende paragrafen van het MER en van de bijlagen, soms wat al te luchtig is. Daarbij wordt de aanduiding van (de ernst van) bepaalde effecten nogal eens "verpakt" in een zinsnede over mogelijke beperking van het nadelige effect, dat zelf nauwelijks aan de orde komt.

3.2. Probleemstelling en doel

Een milieu-effectrapport bevat tenminste een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd (Wabm art. 41 j, lid 1, onder a)

3.2.1. Probleemstelling

De Commissie acht de beschrijving van de achtergronden en voorgeschiedenis summier, maar niet ontoereikend.

De Commissie had gaarne gezien dat naast de beide in het MER aangegeven scenarios ook het door haar in haar advies van 14 juli 1987 naar voren gebrachte minimum-scenario zou zijn uitgewerkt. Dit verschilt vooral daarin van scenario 2 uit het MER, dat daarin de verbrandingscapaciteit zou worden gemaximaliseerd, dat wil zeggen dat extra verbrandingscapaciteit zou worden geïnstalleerd. Gelet op de discussie die zich thans in Friesland afspeelt en gezien de tendens waarmee het beleid van de minister van VROM zich lijkt te ontwikkelen, kan deze mogelijkheid niet zonder meer buiten beschouwing blijven. Het komt de Commissie overigens niet waarschijnlijk voor dat tengevolge van de installatie van extra verbrandingscapaciteit zou kunnen worden afgezien van de inrichting van de nieuwe stortplaats: deze zou alleen in een lager tempo worden volgestort. Juist omdat van verschillende kanten wordt betoogd dat door de installatie van extra verbrandingscapaciteit en door andere maatregelen waarover in PAP-kader zou moeten worden beslist, geheel van storten zou kunnen worden afgezien, zou het beter zijn geweest dat ook het door de Commissie aangedragen minimumscenario was uitgewerkt. Dan had immers de

discussie over de noodzaak van de stortplaats bij vergrote verbrandingscapaciteit een zakelijke, kwantitatieve grondslag kunnen krijgen. Nu blijft ze steken in kwalitatieve stellingen[3].

Voor het overige is de probleemstelling voldoende duidelijk uitgewerkt. Inhaerent aan deze probleemstelling is de grote onzekerheid rond de omvang van de afvalstroom en de verhouding tussen de verschillende afval-categorieën, en daarmee tevens rond de gebruiksduur van de stortplaats. Omdat die onzekerheid cumulatief is opgebouwd uit onzekerheden omtrent de ontwikkeling van de totale afvalstroom, omtrent de beleidsinspanningen om die stroom te verminderen en te verwerken anders dan door storting, alsook omtrent het succes van die beleidsinspanningen, is de Commissie van mening dat er bij de beschrijving van de voorgenomen activiteit terecht van is afgezien de toekomstige ontwikkeling van de stortplaats in een exactheid suggererend tijdpad aan te geven. Juist dit feit maakt het overigens wenselijk dat reeds nu een aantal keuzemomenten wordt aangegeven waarop in overeenstemming met de feitelijke ontwikkeling besluiten zullen worden genomen over tussentijdse eindafwerking dan wel voorlopige vormgeving van de stortplaats of delen daarvan.

3.2.2. Doel

Het doel van een activiteit is het bieden van een oplossing voor hetgeen in de probleemstelling naar voren is gebracht. De Commissie is van oordeel dat het verband tussen probleemstelling en doel in par. 2.2. van het MER niet voldoende duidelijk is. Uit de stukken valt af te leiden dat niet zozeer het storten van afval het doel is, als wel het vinden van een oplossing, door middel van storten onder milieu-randvoorwaarden, voor de problematiek van afvalstoffen-residuen. Deze problematiek komt in essentie hierop neer dat bij elk in het MER gepresenteerd, maar ook bij de door de Commissie in overweging gegeven scenario, een reststroom van onzekere omvang overblijft van afvalstoffen, die niet op nuttiger en milieu-vriendelijker wijze kunnen worden verwerkt. Dat het hierbij, anders dan in de Samenvatting is gesuggereerd, bij alle scenario's niet in overwegende mate om huishoudelijk afval gaat, blijkt uit de gepresenteerde scenario's.

Het naar voren brengen van milieuhygiënische randvoorwaarden als concretisering van het doel acht de Commissie uit een oogpunt van systematiek minder gelukkig. Men onderneemt de activiteit immers niet teneinde aan deze randvoorwaarden te kunnen voldoen. Ze hadden beter - elders in het MER- kunnen worden gepresenteerd als algemene uitgangspunten voor de beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de alternatieven. Bij die uitgangspunten zouden overigens niet alleen milieuhygiënische, maar ook ecologische, cultuurhistorische en visueel ruimtelijke aspecten moeten zijn betrokken.

---

3 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr.: 1 en 42.

3.3. Beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven

Een milieu-effectrapport bevat tenminste een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen (Wabm art. 41j, lid 1, onder b)

3.3.1. De volledigheid van de informatie

De beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de alternatieven zou op het niveau van een locatiekeuze in grote lijnen voldoende zijn, maar ontbeert nogal wat informatie die relevant is op het niveau van de vergunningverlening[4]. Naast de diepgaand besproken maatregelen van onder- en bovenafdichting worden andere aspecten vaag behandeld. In de Richtlijnen werd aandacht gevraagd voor "de verzameling, bewerking en eindbestemming van het percolaat, de vormgevingsaspecten, de beplantingen, de transportvoorzieningen, mogelijkheden tot methaangasonttrekking, zuivering en terugwinning, de controle en monitoring." In het MER worden deze zaken weliswaar aangestipt, voor sommige onderwerpen wordt zelfs uitvoerig vermeld wat er allemaal zou "kunnen", maar een helder beeld van wat de voorgenomen activiteit op die punten nu precies behelst ontbreekt[5].

De bijgevoegde bundel vergunningaanvragen geeft, zij het alleen voor de voorgenomen activiteit zelf, in dat verband wel enige, maar bepaald niet alle gewenste informatie. Bovendien worden vele keuzen naar de toekomst verschoven, waardoor op die punten in wezen niet een vergunning wordt gevraagd, maar carte blanche. Onderwerpen die de Commissie nog mist zijn bijvoorbeeld:

*Een stortplan. De beoordeling van de te ondervinden hinder en van de landschappelijke effecten op grond van een concreet stortplan is veel beter mogelijk dan aan de hand van de vage fasering "van west naar oost". Hetzelfde geldt voor een plan voor vormgeving, beplanting en eindbestemming. De Commissie is zich er overigens van bewust dat door de onvermijdelijke onzekerheid met betrekking tot de omvang van de te storten reststroom, de nadere concretisering op deze punten ten dele een procedureel karakter zullen moeten hebben. Ook dat kan echter zeer concreet worden ingevuld.

*Een beschouwing over de (uitgangspunten voor) de toepassing van bovenafdichtingsvoorzieningen, een en ander mede in relatie tot het uitloog-proces en de vermoedelijke levensduur van de onderafdichtingsvoorzieningen[6].

---

4 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr.: 1, 2, 16, 20, 29, 33, 37, 42.
5 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr.: 16.
6 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr.: 33.

*De zuivering van het percolaat. De in aanmerking komende technieken zijn wel aangeduid, maar welke daarvan onder welke omstandigheden daadwerkelijk zullen worden toegepast blijft in het midden[7].

*Een vast regime voor bedrijfsvoering, beheer en contrôle. Veel milieu-effecten zijn in hoge mate afhankelijk van het gedrag van personeel en derden op de stortplaats. Uit de in het MER gegeven beschrijvingen komt nog niet helder naar voren of de onderhavige stortplaats in alle opzichten "gecontroleerd" zal zijn[8].

*De overslagvoorziening. Blijkens het MER wordt het aangevoerde afval bij een stortperron gelost en overgeslagen in terreinvoertuigen. Er is sprake van een "tribune-achtige overkapping". Ook wordt gesproken over een stortbunker. Het is evident dat deze eerste lossingsplaats voor alle afval een potentiële bron van bodemverontreiniging is, wanneer geen adequate maatregelen worden getroffen. De effecten van stank, geluid en zwerfvuil zijn in hoge mate afhankelijk van de uitvoeringsvorm van de overkapping. Tussen enerzijds een vrijwel gesloten gebouw en anderzijds een soort windscherm zijn vele varianten mogelijk, waarvan nu juist de milieu-effecten zouden moeten kunnen worden afgewogen.

*Het al dan niet storten in gescheiden compartimenten per afvalsoort.

*De concrete uitwerking van de landschappelijke inpassingen door maatregelen ter plaatse en in de omgeving, een en ander bij verschillende storthoogten.

Al met al is de Commissie van oordeel dat in het MER (ook wanneer dit wordt beschouwd in samenhang met de vergunningaanvragen), het onderwerp van de besluitvorming (de voorgenomen activiteit) onvoldoende bepaald is en alsnog nader dient te worden afgebakend.

Het inzicht in de keuzemogelijkheden bij de nu aan de orde zijnde fase van de besluitvorming zou verder bevorderd zijn, wanneer bij de beschrijving van de alternatieven was geput uit een afzonderlijk gepresenteerd omvattend overzicht van mogelijke milieu-maatregelen, waaronder mede begrepen mogelijkheden m.b.t. hoogteligging, taludhellingen en beplantingsstructuren.

3.3.2. Het inrichtingsalternatief volgens de RGS

De Commissie is van mening dat het "minimum-alternatief" is gebaseerd op een discutabele interpretatie van de abiotische factoren in relatie tot de Richtlijn Gecontroleerd Storten (RGS). In het MER is aangegeven dat voor het gebied waarin de locatie is gelegen, aanwijzingen voor zowel kwel als voor infiltratie kunnen worden gevonden (zie b.v. par.

---

7 Zie hiervoor bijlage 4, inspraakreactie nr.: 21.

8 Zie hiervoor bijlage 4, inspraakreactie nr.: 2, 21, 29 en 42.

5.1. van het MER). Ook geeft het MER zelf aan (zij het slechts in de toevoeging aan de samenvatting op blz. S4) dat over de grondwaterstroming ter plaatse weinig duidelijkheid bestaat. Hoewel het MER veronderstelt dat ter plaatse een kwelsituatie prevaleert, zijn er ook in de reeds beschikbare gegevens meer aanwijzingen voor infiltratie te vinden dan in het MER zijn verwoord (zie bijlage 5). Daarom is de Commissie van mening dat geenszins vaststaat dat er sprake is van een "specifieke kwelsituatie" zoals bedoeld in de Richtlijn Gecontroleerd Storten. Het lijkt tenminste even aannemelijk dat het in dit gebied gaat om een ingewikkeld ruimtelijk en temporeel patroon van kwel en inzijging. Het beschreven minimum-alternatief zonder bodemafdichting moet dan ook worden beschouwd als een niet redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatief.

3.3.3. Het meest milieuvriendelijke alternatief

Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast (Wabm art. 41j, lid 3)

De onderdelen van het meest milieuvriendelijke alternatief die in het MER zijn uitgewerkt, acht de Commissie over het geheel genomen correct beschreven. Het valt echter te betreuren dat de uitwerking van het alternatief als geheel verregaand onvolledig is. In feite zijn alleen de voorzieningen die gerelateerd zijn aan bodem en grondwater in het algemeen toereikend beschreven. Wel hadden t.a.v. de bovenafdichting meer varianten besproken kunnen worden, zoals een bentonietlaag met drainage erboven en een bentonietlaag met drainage eronder. Ook had, mede in relatie tot de uitlogings-problematiek en de levensduur van de onderafdichting, ingegaan kunnen worden op de fasering bij het aanbrengen van een bovenafdichting.

Voorzover aan de andere aspecten aandacht is besteed betwijfelt de Commissie of ook hier steeds sprake is van de meest milieuvriendelijke oplossing. Dit klemt in het bijzonder bij het aspect landschappelijke vormgeving en inrichting, in het MER verengd tot afscherming en beplanting. De keuze voor uniforme hellingen van 1:5 en een nagenoeg vlakke bovenzijde lijkt niet gebaseerd op een weloverwogen set van ontwerp-criteria, maar louter op utiliteitsoverwegingen. Van bewuste vormgeving, zeker bij de nadere detaillering, lijkt nauwelijks sprake te zijn. Ook de gepresenteerde beplantingsstructuur lijkt, zonder nadere onderbouwing met behulp van expliciete ontwerp-criteria, niet op voorhand te behoren tot het meest milieu-vriendelijke alternatief. De Commissie zou zich kunnen voorstellen dat bij een nadere uitwerking mede geput zou worden uit de aanbevelingen van bijlage 8, kaart 13, een bijlage waarvan de status thans onduidelijk is.

De keuze voor het werken van west naar oost behoort uit landschappelijk oogpunt naar het oordeel van de Commissie niet tot het meest milieuvriendelijke alternatief. Vooral vanwege de onzekerheden omtrent het

tempo van volstorten, en daarmee omtrent de uiteindelijke omvang, lijkt een stortplaats die aansluit bij bestaande min of meer grootschalige industriële en infrastructurele elementen landschappelijk meer voor de hand te liggen dan een afzonderlijke puist in het landschap die zich wellicht ooit tot in de omgeving van die elementen zal uitbreiden. Anderzijds is er uit geotechnisch oogpunt wel veel voor te zeggen om in het noordwesten te beginnen.

Voorts meent de Commissie dat dit alternatief zou kunnen worden uitgebreid met een aantal aanvullende voorzieningen, zoals:

- * een geheel gesloten ontvangst- en overlaadstation met scheidings- en sorteermogelijkheden
- * het aanbrengen van een gesloten systeem voor de opvang van het percolatiewater, zodat niet op de ringsloot hoeft te worden geloosd
- * een speciaal op het voorkomen van hinder afgestemd stortplan
- * een uitgebreid contrôle-systeem waarbij een groter aantal werknemers betrokken is
- * een procedure voor de toepassing van tijdens de gebruiksduur beschikbaar komende nieuwe milieuvriendelijke technieken.

Het bovenstaande overziende moet de Commissie vaststellen dat de voorgenomen activiteit en de alternatieven onvoldoende concreet zijn uitgewerkt; dat de pretentie dat de voorgenomen activiteit zou samenvallen met het meest milieu-vriendelijke alternatief in vele opzichten niet kan worden waargemaakt; dat van het meest milieu-vriendelijke alternatief zelf slechts een aantal aspecten is aangegeven; dat het beschreven minimum-alternatief buiten de bandbreedte van redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven valt.

3.4. Genomen en te nemen besluiten

Een milieu-effectrapport bevat tenminste een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven (Wabm art. 41j, lid 1, onder c)

In par. 4.1 ontbreekt een aantal zaken van contextuele betekenis⁹, zoals:

- *de na 1986 door de gemeente Scharsterland genomen besluiten;

---

⁹ Zie bijlage 4, inspraakreactie nr.: 1, 21, 25, 30, 42.

*een beschouwing over de vraag welke afvalstoffen-categorieën bij de locatiekeuze aan de orde waren en waarom daaraan later andere zijn toegevoegd;

*de planologische situatie in het aangrenzende gebied van de gemeente Heerenveen.

3.5. Bestaande toestand van het milieu

Een milieu-effectrapport bevat ten minste een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien die activiteit noch de alternatieven worden ondernomen (Wabm art. 41j, lid 1, onder d)

De Commissie kan zich in hoofdzaak vinden in de beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, echter met uitzondering van de wijze waarop aan de in bijlage 2 vermelde onderzoeksgegevens voornamelijk argumenten voor kwelsituaties zijn ontleend en vermeld (zie b.v. de vergelijkende tabel tussen pp 68 en 69 van het MER). De Commissie meent dat in deze gegevens meer aanwijzingen voor infiltratie-situaties zijn te vinden dan in het MER zijn besproken (zie bijlage 5).

De Commissie stelt zich niet op het standpunt dat de beschrijving in het MER persé onjuist is, al zou haar voorkeur uitgaan naar een beschrijving waarbij infiltratie een factor van groter belang is. De essentie van haar opvatting is echter dat de ter beschikking staande gegevens ruimte laten voor uiteenlopende plausibele interpretaties, waaronder die waarbij inzijging een belangrijke rol speelt en waarbij mitsdien eventuele lekkages ernstiger gevolgen zouden hebben dan in het MER is aangegeven^[10]. De Commissie is van oordeel dat het MER én de keuze voor de op dit onderdeel meest milieu-vriendelijke uitvoeringswijze aan overtuigingskracht zouden hebben gewonnen als deze "worst case" was uitgewerkt. Dit natuurlijk temeer nu deze keuze gestoeld lijkt te zijn op een, slechts in de toevoeging aan de samenvatting neergelegde, maar niet verder met redenen omklede, erkenning van onzekerheden die de opvatting van de Commissie zeer nabij komt. Zonder die toevoeging zou de gemaakte nadere keuze voor de beste beschikbare afdichtingsvoorzieningen niet te rijmen zijn met de in de tekst van het MER zelf vervatte analyse. Overigens ligt het tegen de achtergrond van de gemaakte keuze niet in de rede alsnog deze uitwerking te verrichten.

Voorts is de Commissie van mening dat de autonome ontwikkeling in par. 5.6.3 ál te summier is beschreven. Zo had voor het essentiële aspect grondwater uitvoeriger moeten worden aangegeven welke industriële en niet-industriële grondwaterwinningen reeds plaatsvinden, welke nog worden voorgenomen en welke invloed dit kan hebben in het in beschouwing

---

10 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr.: 2, 29, 33.

genomen gebied. In dit verband had ook een beschrijving van de redenen voor en de effecten van de tijdelijke bemaling van de vuilstortplaats Ouwsterhaule met 7 miljoen m³ (op jaarbasis) in de rede gelegen, omdat deze vuilstortplaats in de wat ruimere omgeving van de nieuwe locatie is gelegen onder min of meer vergelijkbare geohydrologische condities. Ook ware bij de besluitvorming rekening te houden met mogelijke ontwikkelingen m.b.t. het (agrarisch) peilbeheer.

Ten aanzien van de wijze waarop verder de bestaande toestand is beschreven merkt de Commissie voorts nog het volgende op:

*In par. 5.6. ontbreekt het aan kaartbeelden, fotobeelden (obliques en terrestrische foto's) die duidelijk maken hoe het landschap er nu uitziet. In ieder geval hadden die foto's opgenomen moeten worden die gebruikt zijn voor de fotomontages (bijlage 8, kaarten 7 t/m 12).

*Aan de (zichtbaarheid van) de industriële activiteiten ten zuiden van de jachthaven is ten onrechte geen aandacht besteed.

*Er is geen duidelijk onderscheid gemaakt tussen de cultuurhistorische gesteldheid en de visuele gesteldheid / het landschapsbeeld.

*De conclusie op pag. 37 dat "een element van de omvang als de voorgenomen activiteit goed kan worden ingepast" is voorbarig en hoort op deze plaats niet te worden gemaakt.

Tenslotte betreurt de Commissie het dat haar aanbeveling niet is gevolgd, de beschrijving van de bestaande toestand zo veel mogelijk te relateren aan gegevens over in een later stadium systematisch te volgen indicatoren. Het waarnemen wat er feitelijk gebeurt, in vergelijking tot wat voorspeld is, wordt daardoor bemoeilijkt, evenals het eventueel nemen van maatregelen (ex art 41ap Wabm) als de effecten in belangrijke mate nadeliger blijken dan werd verwacht. De Commissie beveelt aan dat dit alsnog gebeurt en wordt gekoppeld aan een monitoring-programma voor de onderscheiden milieu-componenten. Daarbij zouden, gelet op de onzekerheden omtrent de stoffen die in het effluent aanwezig zouden kunnen zijn, naast chemische ook biotische indicatoren moeten worden gebruikt voor de beoordeling van het grond- en oppervlaktewater.

3.6. Mogelijke gevolgen voor het milieu

Een milieu-effectrapport bevat ten minste een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de beschreven alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven (Wabm art. 41j, lid 1, onder e)

De Commissie is van mening dat de mogelijke milieu-gevolgen niet steeds zijn uitgewerkt op een niveau van detaillering dat nodig is voor een

goede beoordeling van de vergunning-aanvraag[11]. Dit hangt vermoedelijk samen met de tekortschietende uitwerking van de voorgenomen activiteit en van de alternatieven zelf.

Daarnaast mist de Commissie een heldere, voor de besluitvorming hanteerbare, verbale karakterisering van de milieu-effecten en de omvang daarvan, per milieu-aspect en per alternatief. Ter vermijding van subjectieve waarderingsen kan daarbij soms een vergelijking worden gebruikt (bijvoorbeeld "het geluidniveau komt overeen met dat langs een wijk-ontsluitingsweg").

M.b.t. de beschrijvingen van de mogelijke gevolgen, voorzover deze wel zijn uitgewerkt, wil de Commissie de volgende kanttekeningen maken:

*bodem en grondwater: de gesignaleerde onvolledigheid (eenzijdige benadrukking van kwelsituaties) in de beschrijving van de bestaande toestand werken door in de inschatting van de ernst van de mogelijke milieu-effecten. Dit klemt het meest bij de beschrijving van het minimum-alternatief, maar ook bij de aanvankelijk voorgenomen activiteit. Bij de meest milieu-vriendelijke voorzieningen is ook naar het oordeel van de Commissie de kans op omvangrijke lekkages naar het grondwater door het uitvallen van drainage en/of het scheuren van afdichting gering[12]. Dit niet alleen vanwege de kwaliteit van de beoogde afdichtings- en drainagevoorzieningen op zich, maar ook omdat uit het MER overtuigend naar voren komt dat met de verwachte zettingen op adaequate wijze rekening is gehouden[13]. Daarom wil de Commissie (uiteraard alleen in het geval dat de beoogde voorzieningen worden toegepast) niet te zwaar tillen aan de gesignaleerde onderschatting van de mogelijke gevolgen van zulke lekkages.

*de beoordeling van de geluid-effecten wordt bemoeilijkt doordat slechts kan worden vergeleken met een indicatieve meting van het bestaande achtergrondniveau, die een relatief hoge waarde van 48 à 50 dB(A) aangeeft, terwijl de berekende waarden voor bestaande situatie en autonome ontwikkeling (figuren A en B bij bijlage 6) een veel lager achtergrondniveau zouden doen vermoeden.

*Bij de beschrijving van de geur-emissies is geen rekening gehouden met het sproeien van gerecirculeerd percolatiewater. Er wordt te weinig inzicht gegeven in aard en omvang van de te verwachten piekbelastingen[14].

*De stelling dat, gezien de grote mate van landschapsdynamiek in het gebied, het realiseren van de stortplaats zeker niet strijdig is met

---

11 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr.: 1, 2, 16, 18, 20, 21, 38, 42.

12 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr.: 16 en 31.

13 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr.: 16 en 33.

14 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr.: 16, 21, 31.

het karakter van het gebied, gaat voorbij aan het feit dat wordt ingegrepen in een aantal kenmerken die, bij alle dynamiek, gedurende eeuwen de structuur van het landschap mede hebben bepaald; in het bijzonder betreft dit het verkavelings- en ontsluitingspatroon.

*Een niet genoemd effect van de "eenvoudige vorm" is een beperking van het aantal opties voor eindbestemmingen.

*De stelling dat in de loop van de tijd, tijdens en na afloop van het storten, een qua beleving positief beeld zal ontstaan, wordt niet door onderzoek gestaafd[15]. De resultaten van het gehouden belevingsonderzoek geven geen informatie over mogelijke verschillen tussen de beleving van stortterreinen in verschillende stadia.

*De stelling dat de storthoogte (10, 15 of 20m) weinig uitmaakt voor de invloed op het landschapsbeeld wordt niet ondersteund door een zichtbaarheids-analyse. Ook overigens zijn de visuele effecten, anders dan via de fotomontages, vrijwel buiten beschouwing gebleven.

3.7. Vergelijking van de effecten van de in beschouwing genomen alternatieven

Een milieu-effectrapport bevat ten minste een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven (Wabm art. 41j, lid 1, onder f)

De Commissie vindt het gebruik van een matrix als in het MER voorkomt op zich een goed hulpmiddel om een helder beeld te krijgen van de verschillen tussen de onderscheiden alternatieven. Ook waardeert de Commissie het dat in deze matrix schijn-kwantificeringen (meer of minder plusjes en minnetjes, met wegings-factoren etc) achterwege zijn gelaten.

De Commissie vindt echter ook dat het daarbij niet had behoren te blijven. Node mist zij een in voor de besluitvorming hanteerbare begrippen vervatte karakterisering van de verschillen tussen de gevolgen van de onderscheiden alternatieven - een karakterisering die bij lezer en besluitnemer werkelijk een beeld oproept van wat het uitmaakt of het ene wordt gekozen dan wel het andere. Voor wie niet dagelijks professioneel met stank moet rekenen, zegt het immers weinig dat in geval G de 98% percentielwaarde voor geuroverlast op 150 m ligt, maar in geval C op 500 m. Dergelijke gegevens gaan pas leven als wordt aangegeven hoeveel mensen op welke plaatsen geuroverlast zullen ondervinden en wat die geuroverlast betekent.

---

15 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr.: 2, 16, 21, 33, 42.

3.8. Leemten in kennis

Een milieu-effectrapport bevat tenminste een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens (Wabm art. 41j, lid 1, onder g)

Paragraaf 7 werkt wat verwarrend omdat er behalve leemten in de zin van de bovenaangehaalde wetstekst, ook onzekerheden omtrent toekomstige ontwikkelingen en nog te nemen besluiten in zijn verwerkt.

Voor het overige geeft deze paragraaf een redelijke, zij het niet overal volledige, indruk van de leemten in kennis ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens. Opvallend is dat er grote onzekerheden bestaan met betrekking tot belangrijke milieu-aspecten, in het bijzonder de geohydrologische situatie, de biotische aspecten en het landschap[16]. De betekenis van deze onzekerheden voor de mogelijke milieu-gevolgen van de aanleg en het gebruik van de stortplaats verschilt per alternatief. Voor het als meest milieuvriendelijk gepresenteerde alternatief is die betekenis minder groot dan voor de andere alternatieven doordat bij dat alternatief de kans op verontreiniging van bodem en grondwater zeer klein mag worden geacht, vooral zodra er een goede bovenafdichting is aangebracht.

---

16 Zie bijlage 4, inspraakreactie nr.: 1, 2, 16, 21, 25, 29, 30, 33 en 42.

Bijlagen bij het toetsingsadvies over het Milieu-effectrapport
Afvalstortplaats 'DE DOLTEN'

(Bijlagen 1 tot en met 5)

provinsje fryslân
provincie friesland

Gedeputeerde Staten van Friesland maken bekend, dat zij van het Openbaar Lichaam Afvalverwijdering Friesland, ten behoeve van de inrichting van de nieuwe afvalstortplaats 'De Dolten' te Nijehaske Noord, hebben ontvangen:

1. een aanvraag om vergunning ingevolge de Afvalstoffenwet,
2. een tweetal aanvragen om vergunning ingevolge de Wet verontreiniging oppervlaktewateren;

3. een aanvraag om vergunning ingevolge de Ontgrondingenwet;
4. het t.b.v. de besluitvorming inzake de aanvragen om vergunning ingevolge de Afvalstoffenwet en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren opgestelde Milieu Effect Rapport.

De vergunningaanvragen en het Milieu Effect Rapport liggen met ingang van 13 juni 1988 tot een maand na de bekendmaking van de uiteindelijke beschikking ter inzage:

1. bij de afdeling Milieubeheer van de provincie Friesland, Tweebaksmarkt 52 te Leeuwarden, op werkdagen van 9.00 tot 12.00 uur en van 14.00 tot 16.00 uur;

2. in het gemeentehuis van de gemeente Skarsterlân, Heremastate 1 te Joure, op werkdagen van 8.00 tot 12.30 uur en van 13.30 tot 17.00 uur;

3. in het gemeentehuis van de gemeente Heerenveen, K. R. Poststraat 10 te Heerenveen, op werkdagen van 9.00 tot 12.00 uur en van 14.00 tot 16.00 uur.

Bovengenoemde stukken liggen bovendien tot en met 12 juli 1988 nog ter inzage:

4. in de Sporthal 'De Stuit' te Joure, op maandagavond van 18.00 tot 21.00 uur;

5. in de leeszaal aan het Burgemeester Kuperusplein te Heerenveen, iedere werkdag van 14.00 tot 18.00 uur en op dinsdag en donderdag tevens van 18.30 tot 20.30 uur.

Naar aanleiding van de aanvragen kunnen tot en met 12 juli 1988 bij Gedeputeerde Staten van Friesland, Postbus 20120, 8900 HM Leeuwarden schriftelijk, gemotiveerde bezwaren worden ingediend.

Naar aanleiding van het ingediende Milieu Effect Rapport kunnen tot en met 12 juli 1988 schriftelijke opmerkingen worden gemaakt bij Gedeputeerde Staten.

Degene die een bezwaarschrift indient, kan verzoeken zijn persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Mondelinge bezwaren naar aanleiding van de aanvragen en opmerkingen naar aanleiding van het Milieu Effect Rapport kunnen naar voren worden gebracht tijdens de openbare hoorzitting die zal worden gehouden op 4 juli 1988.

Het is dan mogelijk over de aanvragen en het Milieu Effect Rapport van gedachten te wisselen met een vertegenwoordiging van Gedeputeerde Staten van Friesland, de aanvrager en de overige aanwezigen.

Voorafgaand aan deze hoorzitting wordt op 23 juni 1988 een informatieavond georganiseerd. Op deze informatie-avond zal omtrent de inhoud van de aanvragen en het Milieu Effect Rapport informatie worden gegeven.

Zowel de informatie-avond als de hoorzitting zal worden gehouden in de Dorpshuis 'It Deelshûs', Tolvepaed 2 te Haskerdijken en vangt aan om 20.00 uur.

Voor inlichtingen kan men het provinciehuis bellen, nummer 058-92 56 69 (doorkiesnummer).

provinsje fryslân
 provincie friesland

Aan de Commissie voor de
 milieu-effect rapportage
 Postbus 2345
 3500 GM UTRECHT

waterstaat en milieu
 postbus 20120
 8900 hm leeuwarden
 tweebakmarkt 52
 8911 kz leeuwarden

Leeuwarden, 9 mei 1988

Ons kenmerk: WM 88/31.114
 afdeling Milieu
 toestel: ...669/JH

Onderwerp:
 Toepassing WABM
 vuilstortplaats de Dolten

	Commissie voor de milieu-effectrapportage telax: 46552	
	Ingekomen:	11 MEI 1988
	Nr.:	628-88 He/8c
	Dossier:	130-72

Op 29 april heeft het Openbaar Lichaam Afvalverwijdering Friesland (Olaf) het milieu-effectrapport Afvalstortplaats de Dolten alsmede de vergunningaanvragen ingevolge de Afvalstoffenwet, de Wet verontreiniging oppervlaktewateren en de Ontgrondingenwet ten behoeve van de inrichting en exploitatie van deze stortplaats bij ons college ingediend. Een 7-tal exemplaren van het milieu-effectrapport alsmede de vergunningaanvragen doen wij u hierbij toekomen.

Overeenkomstig het bepaalde in de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne, stellen wij u in de gelegenheid advies uit te brengen over dit milieu-effectrapport.

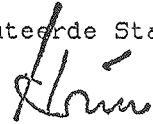
Op 31 mei a.s. zullen wij besluiten nemen omtrent de aanvaardbaarheid van het milieu-effectrapport en de ontvanke-lijkheid van de vergunningaanvragen.

Naar verwachting worden het milieu-effectrapport en de vergunningaanvragen op 6 juni a.s. gepubliceerd en vanaf 13 juni a.s. voor een ieder ter inzage gelegd.

Een en ander betekent, dat u overeenkomstig de bepalingen van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne tot uiterlijk 13 augustus advies uit kunt brengen. Wij stellen het op prijs met een vertegenwoordiging van uw commissie over het concept-advies te overleggen alvorens dit advies definitief wordt uitgebracht.

De inspraakresultaten zullen wij u, na afloop van de in-spraaktermijn, zo spoedig mogelijk doen toekomen.

Gedeputeerde Staten van Friesland,

 , voorzitter

 , loco-griffier

Bij correspondentie datum en ons kenmerk vermelden.

BIJLAGE 3

SAMENSTELLING VAN DE WERKGROEP VAN DE COMMISSIE VOOR DE MILIEU-
EFFECTRAPPORTAGE

De werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage welke het toetsingsadvies over het milieu-effectrapport Afvalstortplaats 'DE DOLTEN' heeft opgesteld, staat onder voorzitterschap van prof.dr. J.I.S. Zonneveld.

In de werkgroep hebben verder zitting:

- ir. E.J. Mesu te Bennekom
- ir. W. Klein te Lochem
- drs. J.A. van den Berg te Zeist
- dr. N.J.A. Groen te Zeist
- dr. W. Joenje te Wageningen
- ir. H. Dijkstra te Zetten

De heer G.F.W. Herngreen treedt op als secretaris van de werkgroep.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties

nr.	Datum	Persoon of instantie	Kenmerk Prov. Friesland	Ingekomen Cie m.e.r.
1.	12-07-88	Plaatselijk belang Vegelinsoord	52.845	15-07-88
2.	12-07-88	Plaatselijk belang Nieuwebrug Haskerdijken	52.861	13-07-88
3.	12-07-88	Peuterspeelzaal Nieuwebrug/Haskerdijken	52.876S19	22-07-88
4.	12-07-88	J.C. Scholten-Bruinier, Nieuwebrug	52.876S18	22-07-88
5.	12-07-88	Fam. B. Hielkema-Protz, Vegelinsoord	52.876S17	22-07-88
6.	12-07-88	J. Koen, Haskerdijken	52.876S16	22-07-88
7.	12-07-88	P.J.A. Vrinten, Nieuwebrug	52.876S15	22-07-88
8.	12-07-88	Jachtbouw-botenverhuur, H.J. Dijkstra, Nieuwebrug	52.876S14	22-07-88
9.	12-07-88	T. van Dijk, Oudehaske	52.876S13	22-07-88
10.	13-07-88	J.M. Doorman, Ouwsterhaule	53.334	22-07-88
11.	12-07-88	W. Ploegstra, Oudehaske	52.876S11	22-07-88
12.	13-07-88	A. Doorman van den Berge	53.326	22-07-88
13.	29-06-88	Fam. W. Kramer-Wever	49.464	22-07-88
14.	06-07-88	P. Wierdsma, Vegelinsoord	51.471	22-07-88
15.	06-07-88	Fam. D. Dijkstra, Nijehaske Noord	51.463	22-07-88
16.	07-07-88	Heerenveense Watersportver. "Nannewijd"	51.946	22-07-88
17.	07-07-88	Fam. P. Wierdsma, Vegelinsoord	51.931	22-07-88
18.	08-07-88	J. Miedema, Haskerdijken	52.122	22-07-88
19.	08-07-88	Stichting Friese Milieuraad, Leeuwarden	52.145	22-07-88
20.	08-07-88	B.J. Vriezen, Vegelinsoord	52.137	22-07-88
21.	08-07-88	drs. A.C. Roukema, Heerenveen		22-07-88
22.	11-07-88	G. Salverda, Vegelinsoord		22-07-88
23.	11-07-88	Fam. A. Hielkema-op de Hoek, Vegelinsoord	52.482	22-07-88
24.	11-07-88	Loonbedrijf Hielkema, Vegelinsoord	52.497	22-07-88
25.	12-07-88	Gemeente Skarsterlân, Joure	52.837	22-07-88
26.	12-07-88	drs. A.C. Roukema, Heerenveen	52.876S10	22-07-88
27.	12-07-88	N. Grasman, Nieuwebrug	52.876S6	22-07-88
28.	12-07-88	A. Fekken, Vegelinsoord	52.876S7	22-07-88
29.	12-07-88	Landbouwrapad, Gewestelijke raad voor Friesland, Leeuwarden	52.876S5	22-07-88
30.	12-07-88	"Dorpsbelang", Oudehaske	52.876S3	22-07-88
31.	12-07-88	Boonstra, De Groot, Voorthuizen, Rots- huizen, Leijten, Geense; advokaten, Leeuwarden	52.876S1	22-07-88
32.	12-07-88	Gemeente Heerenveen	52.814	22-07-88
33.	12-07-88	Gemeente Heerenveen	52.822	22-07-88
34.	12-07-88	J. Oenema, H.J. Veenje, Oudehaske	52.876S20	22-07-88

35.	12-07-88	Boonstra, De Groot, Voorthuisen, Rots- huizen, Leijten, Geense; advokaten, Leeuwarden	52.876	22-07-88
36.	12-07-88	Plaatselijk Belang Oud Aengwirden, Tjalleberd	52.876S2	22-07-88
37.	12-07-88	R. Jonker, Vegelinsoord	52.876S4	22-07-88
38.	12-07-88	Fam. J.M. Bosma-Postma	52.876S8	22-07-88
39.	12-07-88	Fam. H. Bouma	53.187	22-07-88
40.	13-07-88	Feriening Lytse Doarpen Fryslan, Tersoal	53.172	22-07-88
41.	13-07-88	Th. Clemen, Nijkehaske	53.195	22-07-88
42.	13-07-88	Hoorzitting "De Dolten", Haskerdijken		22-07-88
43.	11-07-88	Tj.H. Hoekstra, Nieuwebrug	52.876S12	22-07-88

BIJLAGE 5

Aanwijzingen voor infiltratie-situaties of voor een afwisseling van infiltratie en kwel, voorzover niet reeds in het MER besproken

1. De chemische componenten die in het grondwater aanwezig zijn, vormen een belangrijke markering van grondwaterstroming. Met name de gegevens die speciaal ten behoeve van het MER over de chemische componenten in het grondwater zijn bepaald en in de tabellen 2 en 3 van bijlage 2 zijn vermeld, roepen tezamen met elders verzamelde gegevens (Broers, 1987; Waterleiding Friesland, 1988) het beeld op van een infiltratiegebied; dit wordt hierna toegelicht.
  - 1.1 Volgens de classificatie van Stuyfzand (Broers, 1987) is het grondwater op 3 à 4 m beneden maaiveld (verder aangeduid als freatisch grondwater) van het type FlNaMIX en dat op 10 à 12 beneden maaiveld (verder aangeduid als ondiep grondwater) van het type FlCaHCO₃; deze typen lijken hiermee het begin en het einde van de sequentie van recent geïnfiltreerd regenwater langs een stroombaan te vormen.
  - 1.2 De verhouding Ca/Mg is voor het freatisch water ca. 1, maar voor het diepe grondwater (in het 2e watervoerende pakket) 6 à 8; de laatstgenoemde waarden worden dáár aangetroffen, waar geen invloed van bemesting of uitwisseling van kationen heeft plaatsgevonden. Daarentegen kan een Ca/Mg verhouding kleiner dan 6 worden veroorzaakt door uitspoeling van Mg-ionen afkomstig van bemesting. Ook het chloridegehalte dat zowel in het freatisch water als in het ondiepe grondwater meer dan 50 mg/l bedraagt, zou door uitspoeling kunnen worden verklaard.
  - 1.3 Zowel in het freatisch als in het ondiepe grondwater komen relatief hoge concentraties ammonium voor nl. gemiddeld 4.5 resp. 6.5 mg/l. Voor het freatisch water zou dit ammonium afkomstig kunnen zijn uit het aanwezige veen.
Bij een gemiddelde kwelsituatie is het echter moeilijk voor te stellen dat zo'n gehalte kan worden gehandhaafd als het opkwellende diepe grondwater (afkomstig uit het 2e watervoerende pakket) een lager ammoniumgehalte bezit. Deze redenering geldt het sterkst voor het ammoniumgehalte van het ondiepe grondwater in het 1e watervoerende pakket dat uit fijn zand bestaat en waarin geen veen als mogelijke bron voorkomt.
2. In Tabel 1 van bijlage 2 worden de langjarige gemiddelden van de grondwaterstand in het "afdekkend pakket" in de omgeving van Nijehasse vermeld (de situering van de landbouwbuizen is helaas niet in het MER vermeld). Voor 3 van de 5 waarnemingspunten is dit gemiddelde hoger dan de gemiddelde stijghoogte in het 2e watervoerende pakket (ca. NAP -1.40 m) en voor twee locaties is zelfs de extreem lage jaarlijkse grondwaterstand hoger dan NAP -1.2 m.

3. De gegevens waarmee op pag. 9 van de bijlage 2 wordt besloten tot een "duidelijke kwelsituatie", zijn afkomstig van 4 speciaal op de locatie geplaatste buizen die tweemaal kort na elkaar zijn gepeild (met een tussenpoos van 3 weken) en waarvan de gegevens dus eigenlijk slechts een momentopname vertegenwoordigen.

4. De stijghoogten van de verlooplijnen die in figuur 3 van bijlage 2 zijn weergegeven, hebben betrekking op gegevens van een waarnemingsbuis (no 94) die in een gebied ligt dat in geohydrologisch opzicht waarschijnlijk nogal verschilt van de locatie "De Dolten" (met name t.a.v. de dikte van de Formatie van Peelo). De aan deze tijd-stijghoogtelijnen ontleende conclusies lijken daarom niet zonder meer overdraagbaar voor de locatie "De Dolten".
Zo zou het onjuist zijn om de verticale stroomdichtheid van het grondwater van de locatie te schatten met behulp van het verschil in gemiddelde stijghoogte, gemeten in peilbuis 94 (waar de Formatie van Peelo een dikke, slecht doorlatende laag vormt tussen het eerste en tweede watervoerende pakket) en een relatief lage weerstand voor de locatie waar deze weerstandbiedende laag beduidend dunner is verondersteld.

5. In het rapport "Grondwaterstromingsstelsels in Zuid-Friesland" (Broers, 1987) wordt verslag gedaan van een studie die o.a. tot doel had kwel- en infiltratie-gebieden te localiseren. In dit rapport komen gegevens voor waarmee het gebied "De Dolten" niet eenduidig als een kwelgebied kan worden getypeerd. Zo ligt "De Dolten" volgens de luchtfoto-interpretatie (kaart 13) in een overgangsgebied tussen overwegend nat en overwegend droog.

Literatuur

Broers, H.P., 1987. Grondwaterstromingsstelsels in Zuid Friesland. Prov. Friesland, Limnologisch Inst., Vrije Universiteit.
Waterleiding Friesland, Jaarverslag 1987.